

PIJAWKA (31) *sb f*

Pierwsze a pochylone, końcowe jasne.

sg *N* pijawka (16). ◇ *G* pijawki (1). ◇ *A* pijawkę (5). ◇ *I* pijawką (1). ◇ *pl N* pijawki (2). ◇ *G* pijawek (3). ◇ *A* pijawki (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

zool. Hirudo medicinalis L. pijawka lekarska; pierścienica z gromady pijawek (Hirudinea); żywi się krwią kręgowców; od czasów starożytnych używana w leczeniu do upustu krwi; sanguisuga Murm, Mymer¹, BartBydg, Mącz, Calep, Cn; hirudo Murm, BartBydg, Mącz, Calep, Cn (31) : Murm 101; Mymer¹ 28; BartBydg 69b, 136; Popioł gdy będzie na pijawkę połypan/ tedy krew którą piła zalię zwroci. FalZioł IV 52c, +2f, I 47c; To też miało [Neapolis] od pijawek zarażone było, że ludzie odnich marli, Ale Virgilius złotą wczyniwszy pijawkę wrzucił ją doniektorey [!] iamy, á tak wśzytki pijawki do wody z miała pouciekały. BielŻyw 123; Mącz 156d, 367c; Pijawká gdy fyę przypije/ połóż iey plufkwę ná głowę/ wnet odpádnie SienLek 154; Przydawa fyę theż/ iż niegdy bydlę pijawkę wypije/ temu gdy plufkwę w pićiu daż/ wneth pijawki pozbędzie. Bo iáko pijawká przed plufkwą/ tákież plufkwá przed pijawką vćieka. SienLek 154, 46v, 154 [2 r.], 159 [2 r.], 192, S[ss]4; RejPos 176v; Calep 484b, 944a.

W porównaniach (2): CzechEp 164; Y tak lichwiarz wypiiá vtrapione ludźie: Iak wyfyła krew ludzką piiawká ná vdzie. KlonWor 75.

W charakterystycznych połączeniach: pijawka imie się miejsca, przypije się (3), ucieka, wysysa krew; pijawkę odrzucić, wrzucić, wypić (2), zabić (2), zetrzeć; pijawek nakłásć, nałowić; pijawki pozbyć się; uciekać przed pijawką (2).

Przysłowie: Hirudo nisi plena non omittiit cutem, Proverbium, Piyawká pierwey fie nie puści ciála alieź będzie pełna Mącz 156d.

Przen (1) : Boże day to áby fię wždy kiedyżkolwiek tey krwi ludzkiej prágnące pijawki [= katolika rzymska] vznác mogły/ y mordow fyych/ y nie Chriftyánńkich połtepkow poprzełtác CzechEp 46.

Cf PIJAWICA